

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVARMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - 6 "
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.
 Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés
 árkedvezményben részesül.

Nyiltér sora 40 fillér.

Országgyűlés.

A magyar nemzet története össze van forrva az országgyűlései tartásával. Alkotmányos nép volt mindég, a miknek feltétele az országgyűlések tartása. A mely magyar uralkodó ezt mellőzte, az rokonérzelmeiket nem tudott kelteni magára. A legelső írott országgyűlési törvényt a magyar nemzet produkálta, megelőzve e tekintetben Európa összes népeit. Ez is mutatja a magyar nemzet alkotmányos érzületét.

Rége óta országgyűlések bizonytalan időben tartattak, mikor szükség volt rá. De már az elmúlt század első felében minden három évben volt országgyűlés, az alkotmány rövid felfüggesztése kivételével. A rendi országgyűlések azonban már nem váltak be a korba, annak kimulása idő kérdése volt.

Ez be is következett 1848-ban. A magyar közjog legnagyobb átalakulása ekkor ment véghez. Életbe lépett a parlamentaris kormányrendszer és a pör is emberré tétetett. Oly földhöz lánczolt rabszolga azonban soha sem volt, mint külföldön teszem fel a németeknél.

Magyarország ujja születése a nagy átalakulással bekövetkezett! . . . Azonban a végzet azt megakasztá másfél tizednél tovább. De magát a reformot a szuronyerdő elnem hantolható a nemzet leverésével. Az alkotmányos életnek megint helyre kellett állania, a 48-iki reformokkal. A 48-iki szentesített törvények épségben állítottak helyre. A dualizmus nem forgatá ki azon törvényeket. Szabályoztatott az ország helyzete az európai koncertben s e folytán a két állam külügye vezetése, hadügye, általában a közös ügyek. De ez nem forgatá ki az ország önállását s nem homályosultak el az 1848-iki törvények.

A magyar ember szíve repdesett, mi kor olvasá az országgyűlésein tartott remek beszédek. Külföld előkelő világa is elismerte, a magyar nemzet parlamentaris értékét. Nemes fegyverekkel küzdöttek a pártok, magas színvonalu beszédek kíséretében. Annyira féltett kincse volt az országgyűlés magas színvonalon állása a pártoknak az egész ország akaratával, hogy midőn Károlyi

Gábo gróf azt indítványozta a függetlenségi párti értekezleten 89-ben, obstrukciózzák meg a költségvetést, mivel Tisza Kálmán miniszterelnök nem akar lemondani, — Irányi Dániel pártvezér azonnal tiltakozott az ily merénylet ellen: „nem kell — mondá — tönkre tenni a parlamentárizmust.”

Igaza volt Irányinak! . . . Ha az országgyűlés elveszti komoly jellegét, a magyar közélet azt súlyosan fogja megérezni. Más egyfajta népeknek lehet esetleg béna is a parlamentjük, ez nem akadály a nemzeti haladásra. De egy vegyes ajku országban, hátra vettetik a nemzeti haladás az országgyűlése gyöngülésével, már pedig ezen gyöngülés azonnal bekövetkezik, amikor az országgyűlés nem az elvi mérkőzések színtere, hanem a tárgyalások mesterkélt megakasztása.

Sajnos, ilyen kezd lenni nálunk az állapot másfél tized óta. És a sorsnak különös ironiája, hogy e romboló korszak azon férfiu alatt következett be, kinek atyja a magyar parlamentárizmus megteremtője volt. Kossuth Ferencz hazajövele óta lett állandóan béna a magyar országgyűlés. A függetlenségi párt elhunyt vezérei utját állták az obstrukciós manővereknek. Ellenben Kossuth Ferencz az ilyesmi elébe gáncsot nem vet, sőt azt helyesli is. Elvileg — szokta írni — nem helyesli az obstrukciót, gyakorlatilag azonban szerinte annak van létjogosultsága. Értse meg aki tudja, az ily álláspontot.

De mert a magyar országgyűlés mindigre zsákutczába jut, ideje lenne végre tenni valamit, hogy az országgyűlés munkálkodása meg ne akadhasson. Az ily irányu ellentállást le kell törni, bár miként is tombolna a féktelenkedők hada. Nincs az a parlament, a hol korlát ne vettetne a léha obstrukciózás ellen. És bármely tárgy van napirenden, bizonyos számu képviselő aláírásával az lezáródik. Be van vágva az útja ezzel a hitvány technikázásnak. Minden parlamentben ez be van hozva, csak a magyar országgyűlés van kiszolgáltatva a lelkiismeretlen embereknek. Ideje tehát — végzem azzal — állandó rendet teremteni a magyar országgyűlés tárgyalásai

menetében. Van-e avagy megszűnt-e az obstrukció, az nem lehet többet irányadó! . . . Akár van akár nincs obstrukció, a parlamenti rend végleges helyreállítására eljött az idő.

Az „Alsófehér“ és a polgármester választás.

„Ki legyen a polgármester“ czimen egy cikk jelent meg az „Alsófehér“-ben, mely egyfelől tudva valótlan állít, de másfelől oly, általa már nem szokatlan módon gyanúsítja meg azon polgártársainkat, kik az „Alsófehérrel“ és kompániájával nem egy véleményen mernek lenni e kérdésben, — hogy ezt csak úgy szó nélkül elhallgatni nem lehet.

Azon valótlan állításra, hogy Sándor Jenő polgármester helyettes 15 évi közszolgálat alatt mi eredményes munkát sem végzett — felesleges külön válaszolnunk és czafolnunk, hiszen minden elfogulatlan tagja a képviselőnek jól tudja, hogy az utóbbi évek minden lényegesebb alkotása mind az ő munkájának eredménye, hiszen rövid időközöket leszámítva mint igen gyakori helyettes ő vezette és intézte a város ügyeit.

Csak az utóbbi évben is a közgyűlés két ízben igen fontos megbízásokkal küldötte ki a villanyvilágítás és más közérdekű ügyek elintézésére, mely fontos megbízásoktól eltekintve nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy különösen dr. Varró László halála után, minden lényeges és fontos városi ügy és alkotás az ő munkásságának az eredménye, az ő nevéhez fűződik.

Az igaz, hogy ő sokkal szerényebb ember s nem szokta nagy dobbal hirdetni a közpályán elért sikereit, de viszont arra sem kapható, hogy pártérdekeket szolgáljon hivatalos állásában.

Ez az, a mi faj az „Alsófehérnek“ és kompániájának. Leanne csak kifejezetten pártember Sándor Jenő, tolná csak az ők szekerüket, szolgálna csak a város érdekei helyett főleg az ők egyéni érdekeiket, — meg vagyunk győződve, hogy ez esetben nem lenne senki alkalmasabb ember a polgármesteri állásra mint ő, nem volna senkinek több és nagyobb érdeme, mint öneki és senki úgy be nem bizonyított volna arra valóságát, mint éppen ő.

De mert nem elfogult pártember, mert a közügyeket nem politikai pártszempontból kezeli, mert nem tolja az „Alsófehér“ és érdektársainak szekerét, — tehát nem arra való, nincs semmi rátermettsége. Ime az elfogulatlan közvélemény álarca alól kikandikáló „Alsófehér“, mely részrehajlatlan, mely pártatlan, mely hatalmas s mely kegyes.

Az „Alsófehér“ álláspontja szerint nem alkalmas a polgármesteri állásra az a közbecsülésben levő, 15 év óta a város szolgálatában kifogástalanul működő, allandóan a polgármester helyettesi állást betöltő az az egyén, ki a városi közigazgatást, a város minden ügyét alaposan ismeri, a ki hosszú éveken szerzett élet tapasztalattal bír, a ki már túl van a fiatalkor azon évein, a midőn a város kárára tanul és tapasztal egy gyakorlatlan ifju. Ellenben ugyancsak az „Alsófehér“ szerint teljesen alkalmas a polgármesteri állás betöltésére egy olyan fiatal ember, aki soha a közigazgatásnál nem dolgozott, a ki a város bonyolult ügyeit egyáltalán nem ismeri, a kinek fogalma sem lehet kellő gyakorlati ismeret hiányában arról, hogyan kell egy várost adminisztrálni, hogyan kell annak közigazgatási és vagyoni ügyeit, műszaki és más intézményeit, közoktatási és közegészségügyi teendőit kezelni, fejleszteni. A kinek semmi gyakorlati tapasztalata sincs a városi ügyek körül, a ki megválasztása esetén a város költségen gondolja megtanulni a városi ügyeket és ügymenetet, — az „Alsófehér“ szerint az feltétlenül polgármesternek való még akkor is, ha saját pályájával sincs teljesen rendben.

Ilyen az elfogulatlan közvélemény az „Alsófehér“ szerint: csak az alkalmas bármely állásra, a ki az ő szekerét tolja, a ki az ő érdekeit szolgálja, de az aztán alkalmas bármely közhivatal vagy állásra még akkor is, — ha teljesen alkalmatlan, ha teljesen képtelen annak betöltésére, még akkor is, ha ebből a köznek bármily kára származik — éven fődolog a közérdek köntösebe bujtatott egyéni érdek és érvényesülés.

Hogy pedig ez irányban az „Alsófehér“ és érdektársai elérjék céljukat, mindeure képesek; megtámadni, megrágalmazni polgártársainkat, — a ki nincs velük egy állásponton — ez a legkisebb dolog, mely mellett ugyancsak már szokássá válik náluk az is, hogy nyíltan hirdetik az adott szót, a becsületszót nem kell megtartani — csak akkor, ha az nekik adatott, mert szerintük kétféle még a becsület is.

Sőt tovább mennek merészségükben ezen szövetkezet tagjai, egyenesen kétségbe vonják azt, hogy valaki ő nélkülök és ő ellenük hogyan merhet véleményt nyilvánítani, vagy éppen állást foglalni, szavazatot ígérni, hiszen ezt csak kényszer alatt teheték polgártársaink — mondja az „Alsófehér“ — nyilván azért, mert nem neki és az ő általa felfedezett emberének lett az igerve; mintha ő nélkülök már önállóan gondolkozni sem lenne szabad annak a városi polgárnak, a kinek ők soha semmi jót nem adtak, akit allandoan bihasználtak egyéni érvényesülésük előre tolására, akit rágalmaznak, terrorizálnak, ha nincs mellettük, s csak akkor tartanak becsületes embernek, ha az ők érdeküket szolgálja.

Értsék meg az „Alsófehér“ és összes érdektársai, hogy azok a közbecsülésben álló polgárok, kik 54-en aláírták az ívet, hogy Sándor Jenő jelöltségét támogatják, mind egytől-egyig becsületes, jellemes emberek, kik megtartják adott szavukat, melyet nem kényszer hatása alatt, hanem önként, legjobb meggyőződésüket követve adták, mert az a véleményük, hogy a városnál nem lehet közbeségben, a polgárok pazszen kiérleltetni, — s előbbre teszik a város egyetemes polgárságának közös érdekeit az „Alsófehér“ és klikkjének egyéni érdekeinél.

Ezt fogja bebizonyítani az október 3-iki választás, melyen — reméljük — nagy többséggel lesz Sándor Jenő polgármesterre megválasztva.

VÁRMEGYEI ÉLET.

A közigazgatási bizottság ülése.

Szász József főispán ma értesítést bocsátott ki a közigazgatási bizottság tagjainak, melyben tudatja, hogy a bizottság októberi rendes ülését 11-ről október 12-re halasztotta el. Október 11-én — tudvalevően — a nagyenyedi ref. egyházmegye Bánffy Dezső emléktünnepélyt rendez Nagyenyeden, s a közigazgatási bizottság tagjai csaknem valamennyien megjelennének az emléktünnepen.

Vármegyei főjegyzőnk Budapestben.

A napokban érkezett le az alispánhoz a belügyminiszter rendelete, mely szerint a már általunk ismertett közigazgatási továbbképző tanfolyamra dr. Inczedy-Joksmann Ödön varm. főjegyzőt bervevélte. A tanfolyam, mely Budapestben, a Főherceg-Sándor-utcai régi országsházban tartatik, október 4-én kezdődik s tart október 14-ig.

50 és 40 éves érettségi találkozó.

Ritka ünnepélyre gyűltek össze szeptember hó 24-én városunkban azok a tanuló-társak, kik a Bethlen-kollégiumban 1861. és 1871. évben tettek érettségi vizsgálatot. Megható, de tanulságos is volt az 50 és 40 évvel ezelőtti diák sorban lévő, ma már ősz öreg emberek összejövetele. Meghatóvá tette az összejövetelt az összegyűlt öreg uraknak egymás iránt érzett szeretete, egymáshoz való ragaszkodásuk és a nagy Bethlen Gábor főiskolájára iránt érzett hálájuk, mely megnyilvánult az egész ünnepélyen, — s a mely az egymástól régen, ifju korukban elvált öreg urakat újra összehozta a Bethlen-főiskola díszes falai közé.

Vasárnap, f. hó 24-én d. e. 10 órakor istentiszteletre gyűltek össze a várbeli ref. templomba, a honnan a Bethlen-kollégium dísztermébe vonultak föl, hol nagyszámú díszes közönség és a tanuló ifjuság várta az ünnepély kezdetét.

Rövid beszédben az 1861. évben érettségizett tanuló-társak közül egyedül megjelent Elekes Károly nyug. főgimn. tanár nyitotta meg az ünnepélyt. Beszédében felemlítette, és röviden vázolta a Bethlen-kollégiumnak az 1861. év előtti, a sötét absolutismus után volt válságos helyzetét.

Röviden üdvözölve a megjelent iskolatársakat, összegyűlt közönséget és tanuló ifjuságot, kérte az Isten áldását a Bethlen-főiskolára és annak vezéreire.

Az elhangzott beszéd után Fogarasi Albert nyugalmazott főgimnáziumi tanár az 1871. évben érettségizett tanuló-társak nevében üdvözölte a megjelenteket, felolvasta a ket említett évben érettségi vizsgát tett tanuló névsorát és megemlékezett azokról, kik nem jelenhettek meg és elmaradásukat kimentették és azokról, kik elhaltak.

Ezután a főgimnázium jelenlegi igazgatója üdvözölte az összegyűlt tanuló-társakat a főiskola tanári kara és előjárósága nevében, mely üdvözölő beszédre, a megjelent tanuló-társak nevében Gödrői Ferencz táblabíró válaszolt és ezzel a találkozási ünnepély véget ért.

Az ünnepély után a megjelent tanuló-társak vendégeikkel közönségre jöttek össze a Szeidl-szállodába, hol vig muzsikaszó mellett a késő estéli órákig mulattak el az öreg urak diák-élményeik, elkövetett csínyjeik felidézésével.

Megjelent a találkozó ünnepélyen az 1861. évben érettségizett tanuló-társak közül Elekes Károly nyugalmazott főgimnáziumi tanár, kimentették elmaradásukat dr. Bócz József nyugalmazott főorvos, O. Weress Miklós nyugalmazott árvaszéki úlnök, Garda Ferencz nyugalmazott kir. ügyész.

Az 1871. érettségizett tanuló-társak közül: Fogarasi Albert nyugalmazott főgimnáziumi tanár, Király Miklós polg. isk. igazgató, Gödrői Ferencz táblabíró, Kerdeffy Domokos birtokos, Nagy Béla főorvos, Varga Béla főszámvevő és Kócz Domokos polgármester jelentek meg.

HIREK.

— **Jelölő értekezlet.** Nagyenyed város képviselő-testületének tekintélyes része értekezletet tartott f. hó 24-én a városháza nagytermében, dr. Müller Jenő elnöklése alatt. Az értekezlet az elnök ajánlata és többek hozzászólása után egyhangulag és lelkesen jelölte a polgármesteri állásra Sándor Jenő első tanácsost. Sándor Jenő az értekezleten megjelenő, köszönettel fogadta a jelölést és hosszú beszédben ismertette azokat az irányelveket, amelyek őt polgármesteri működésében vezetni fogják. A jelöltet az értekezlet nevében Papp János képviselőtestületi tag üdvözölte. Az értekezleten részint személyesen, részint írásban bejelentett hozzájárulással 54-en vettek részt s így Sándor Jenő polgármesterre választása egész bizonyosnak tekintethető.

— **Az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése** elé az egész ország protestans köreiből nagy érdeklődéssel és feszült várakozással néznek. Nagyon is érthető ez az érdeklődés és várakozás, mert ezen a közgyűlésen fogják betölteni a báró Bánffy Dezső halálával megüresedett főgondnoki állást. November hó 18-án lesz az évi közgyűlés első napja. E nap délelőttjét teljesen az elhunyt főgondnok, báró Bánffy Dezső emlékének szentelik. Az emléktünnepen imádságot dr. Nagy Károly egyházkerületi főjegyző fog mondani és az emlékbeszédet pedig dr. Kenessey Béla püspök tartja. November 18-án délután a folytatólagos közgyűlésen ejtik meg az összes s így a főgondnoki választásokat is. A főgondnokságra komoly jelöltekül emlegetik br. Bánffy Ernő, gr. Bethlen Pál, gr. Teleki József és br. Kemény Árpád.

— **Képviselőtestületi közgyűlés.** Városunk képviselőtestülete f. hó 30-án, szombaton délelőtt 10 órakor rendes közgyűlést tart.

— **Menyegző.** Busseul Henrik gróf háportoni nagybirtokos fia, gróf Busseul Raoul cs. és kir. huszárkapitány és alapi Salamou Klára, néhai alapi Salamou Aladár és néhai neje Szent-Egyedi és Czegei Wass Josephine grófnő leánya, október 2-án házasságot kötnek.

Halálozás. Kövér János iskolai igazgató hitvese, szül. Barabás Erzsébet életének 39-ik és házasságának 17-ik évében f. hó 23-án hosszas szenvedés után Kolozsváron elhunyt. Az ottani köztemetőben temették el f. hó 25-én.

Esti 8 órai zárás a kereskedők-nél. Városunk kereskedői a napokban mozgalmat indítottak az esti 8 órai zárás eléréseért. Ez az emberszerető mozgalom bizonyára találkozik az összes kereskedők és a közönség belátásával és rokonszenvével is. Esti 8 óráig bárki beszerezheti szükségletét. Ezzel lehetővé válik egy nagy területnek a nagyobb városok haladott kereskedelmi szellemével lépést tartania. A 8 órai zárás kötelezettsége az egész városban levő kisebb szatócsüzletekre is kiterjed.

Városunk területén a luczernásokat a Rhizoctonia violacea Tul. nevű gomba pusztítja. Mielőtt a pusztítások tovább terjedésének megállítását célzó intézkedések foganatosítására vonatkozó inperatív földművelésügyi miniszteri rendelet kiadatnék, felhívjuk a luczernas ingatlanok tulajdonosait és bérlőit, hogy az összes beteg növényeket gyökereitől szántásuk ki, gondosan gyűjtsék össze s a szántás helyén égessék el. A kiszántott luczernának más helyre való szállítása tilos. A kipusztított helyen legalább két évig nem szabad a következő növényeket termeszteni: luczernát, lóherét, biborherét, fehér herét, általában semmifele heréfelet, burgonyát, takarmány vagy cukorrépat, sárga répat, repczét, cichoriát, spárgát, és kőményt, ribizket, szőlőt. A fertőzött helyek füvel, vagy gabouával vetendők be. A betegség, melynek megállítását célozzuk, a luczerna gyökerein vörös penészszerű bevonat alakjában jelentkezik. Alulról felfelé terjed, míg az összes gyökereket be nem foga. De nemcsak a gyökereken él ez a gomba, hanem behatol a növény külső részei belsejébe is, minek következtében a luczerna földfeletti részei, a szár és főleg a levelek elsárgulnak és elszáradnak. Városi Tanács. Nagyenyed, 1911 évi szeptember hó 20-án. Sándor Jenő polgármester h.

A pápa és az ünnepek. A pápa ertesítette Vaszary Kolos hercegrómat, hogy beleegyezik abba, miszerint Magyarországon megmaradjon az ünnepeknek régi rendje.

Kitiltott tankönyv. A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter a „Geografia pentru scoala populara romane. Lucrata de D. Fágárasen si S. Moldovan professori Braşov. Editura lui H. Zeidner 1886.” című román tankönyvet helytelen és szabálytalan, közjog és alkotmányellenes tanításai miatt az összes magyarországi román elemi iskolákból kitiltotta.

A nagyenyedi honvéd csapat részére 1912. évi január hó 1-től 1912. évi december hó 31-ig szükséges termények és anyagjárandóságok és pedig 74460 adag 700 grammos kenyér, 123 métermázsza zab szállításának nyilvános versenytárgyalás útján való biztosítása Nagyenyeden október 13-án delelőtt 10 órakor lesz a honvéd lak-tanya gazdasági hivatalában.

A poloskák alapos kiirtását a petével együtt csakis Löcherer-féle Cimexin poloska-irtóval eszközölhetjük, mert a Cimexin-nel érintkező poloskák nyomban elpusztulnak: petéik pedig a Cimexin hatása folytán kiszáradnak s többé ki nem kelnek. — A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat

vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer. Kapható: U. Kovács József örökseji gyógyszer-tárában Nagyenyeden, és a készítőnél: Löcherer gyógyszerésznél, Bártfán. 145 9-13

SZINHÁZ.

Szombaton este Tompa Irma és Tompa Béla jutalomjátékát, a „Heidelbergi Diákok” előadását nezte végig nagy közönség. Nem akarunk ismétlésbe bocsátkozni sem Tompa Irma (Katicza), sem Tompa Béla (Károly herceg) játékaik méltatásával. A szorongásig megtelt háza és a közönség elismerésének spontán megnyilatkozására, mint legilletékesebb faktorokra hivatkozunk annak megállapításánál, hogy finom, művészi játékkal és kedves egyéniségükkel méltán hódították meg színházi közönségünk szívét.

Valódi ósdiák típusát adta Tompa igazgató, mint „Asterberg gróf” és különösen jó napja volt Makainak „Kellerman” különben is hálás szerepében. Igazi szerepkörét találta meg dr. Juttner szerepében Kertész is. Egyébként a többi szereplőkről is és az egész előadásról csak elismeréssel nyilatkozhatunk.

Vasárnap délután a „Próbaházasság”-ot adták másodsor, este pedig az „Ártatlan Zsuzsi” című operett ment először, szép közönség előtt. Az összjáték és az előadás precízitása vetekedett az előző napival. A szereplők közül Sándor Ilonka és Füredi Vilma, a férfiak pedig mindannyian (Tompa Béla, Makai, Kertész stb.) ambícióval és jól játszották szerepüket.

Hétfőn este a „Peleskei Notárius”-ot adták. A szereplők úgy látszik, a nagy számban megjelent diák- és gyermekközönség elismerésére dolgoztak és a többiek figyelembe nem vételével, az előadás épp ezért meglehetősen gyenge volt.

Kedden az „Ártatlan Zsuzsi”-t játszották másodsor.

Pénteken lesz az utolsó előadás, ez kabareé lesz.

CSARNOK.

Az oláhság és a reformáció.

— Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. századbeli román fordításban. —

A folyó év augusztus havának folyamán nagyérdéki könyv hagyta el a sajtót. A könyv címe: *Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. századbeli román fordításban. Protestáns hatások a hazai románságra.* Írták: Dr. Sztripszky Hádor és dr. Alexics György. Budapest. MDCCCXI. A nő létrejvetelt egy latin betűs, oldhnyelvű nyomtatvány felfedezésének köszönheti, melyet dr. Sztripszky Hádor, a magyar nemz. muzeum néprajzi osztályának segédőre egy 1516-ban nyomtatott könyvnek kötésében, egy budapesti antiquarius boltjában talált. Ez a nevezetes nyomtatvány magyar eredetű protestáns psalmusoknak és dicséreteknek magyar embertől készített, hazai sajtón nyomott s magyar helyesírású oláh fordítását foglalja magában s a felfedező a nyomtatvány jelenlegi birtokosáról Todoroszku Gyuláról *Todoroszku-törödeléknek* nevezte el.

A szerző bizonyítása szerint a protestáns énekeket Szegedi Gergely, XVI. századbeli debreczeni református prédikátor énekeit magában foglaló *Dávid-féle unitárius énekeskönyvből Tordosi Pál, kálvinista püspök* fordította oláh nyelvre s Hoffhalter Rudolf 1570. és 1573. évek közt Váradon nyomtatta ki.

A felfedezés két nemzet irodalmát is érdeklí: a magyarét és a románét. Legnagyobb fontossága azonban ennek a román protestáns énekeskönyvtörödeléknek az, hogy egészen új világításba mutatja be a XVI. század művelődéstörténetét a kutató előtt.

Eddigéig ugyanis a szerző írja — úgy tudtuk, hogy a románoknak a protestáns hitre való térítésével a reformáció első századában csakis a lutheránus szászok foglalkoztak földesuri hatalommal és románnyelvű könyvekkel; a kálvinista magyarság a kultúrának ilyen irányú szolgálatát kálvinista szellemű könyvekkel jóval később, csak egy évszázad múltán, 1640. körül kezdte meg, illetőleg amazét csak akkor folytatta. Ez a kétségtelenül XVI. századbeli könyvtáblatöltelek azonban ime világosan bizonyítja, hogy az erdélyi kálvinista magyarságnak nemcsak a folytatás szerepe jutott ki, hanem a *szászokkal a majdnem egyidejűleg meg is kezdte a románok reformációját* mindjárt a XVI. század derekán. Minthogy pedig ennek az énekeskönyvek két, XVII. századbeli átírása másolata is megvan, a nyomtatásban megmaradt töredéket majdnem teljes egészében helyre is lehet állítani. Ebből pedig az derül ki, hogy a kálvinista magyarság a románok reformációját nemcsak hogy egyidejűleg kezdte meg a szászokkal, hanem emezeknél jóval több eredményt ért is el és pedig már a XVI. században.

A lelet fontossága oly nagy, hogy a szerzőnek az erről szóló fejtegetései az erdélyi protestáns magyarság történetének egyuttal új lapját is fogják tenni. Mivel ezekből folyólag a felfedezésnek első sorban magyar művelődéstörténeti jelentősége emelkedik ki, a szerző szükségszerűen az ehhez kapcsolódó kultúrtörténeti háttér részletesebb rajzolásába fog s örömmel ismerjük el, hogy ezt a háttérret nemcsak széleskörű és alapos tudással de az ilyen tárgyú művekben annyira nélkülözhetetlen objektivitással is állítja elénk. Adatai nemcsak a XVI. századbeli erdélyi reformáció életének kulisszái mögé világítanak be, nemcsak a chronologus évszám épsegét csillapítják, le, hanem olykor-olykor megrázó erővel hatnak vagy komoly magunkba-szállásra kényszerítenek.

(Folytatjuk.)

!!!

TÖBB PÉNZE

akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és

tartós szőttesárukat

csak a nagyenyedi szövőgyárból

vesz.

Árjegyzék ingyen küldettk.

**Háló-, étkező- és buffet-kocsik közlekedése
a m. kir. államvasutak vonalain 1911.
október 1-től kezdve.**

I. Hálókocsik.

1. **Budapest keleti p. u. — Wien**
Brnk-Királyhágón át:
12. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról éjjel 10.50, Wienbe érkezik reggel 7.23. 11. sz. indul Wienből éjjel 10.20, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 6.25.
2. **Budapest nyugoti p. u. — Wien**
Marcheggén át:
118. sz. indul Budapest nyugoti p. u.-ról éjjel 9.30, Wienbe érkezik reggel 5.55. 113. sz. indul Wienből éjjel 11.05, Budapest nyugoti p. u.-ra érkezik reggel 7.40.
3. **Budapest nyugoti p. u. — Segesvár**
502. sz. indul Budapest nyugoti p. u.-ról este 9.35, Segesvárra érkezik d. e. 11.12. 501. sz. indul Segesvárról d. u. 5.15 Budapest nyugoti p. u.-ra érkezik reggel 7.30.
4. **Budapest keleti p. u. — Bukarest**
Arad, Piski, Predealon át:
604. sz. indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2.00, Predealra érkezik reggel 6.33, Bukarestbe érkezik délelőtt 11.45. 601. sz. indul Bukarestből d. u. 5.05, indul Predealról este 8.42, Budapest keleti p. u.-ra érkezik d. u. 1.25.
5. **Budapest keleti pályaudvar — Piski (saját)**
610. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról este 9.30, Piskire érkezik délelőtt 10.52. 609. indul Piskiről d. u. 4.21, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 5.45.
6. **Budapest nyugoti p. u. — Bukarest**
Temes. ár—Vercioro-án át:
704. sz. indul Budapest nyugoti p. u.-ról délután 2.40, Verciorovára érkezik éjjel 2.00, Bukarestbe érkezik d. u. 12.50. 703. sz. indul Bukarestből d. u. 5.15, indul Verciorováról éjjel 2.35, Budapest nyugoti p. u.-ra érkezik délután 1.25.
7. **Budapest nyugoti p. u. — Bázias.**
703. sz. indul Budapest nyugoti p. u.-ról éjjel 10.15, 710—1802. sz. indul Szegedről éjjel 2.10, Báziasra érkezik délelőtt 9.25. 1807, 163—709. sz. indul Báziasról délután 4.28, Budapest nyugoti p. u.-ra érkezik reggel 7.15.
8. **Budapest keleti p. u. — Fiume**
Ujdombovár—Zágrábon át:
1006. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról este 7.40, Fiuméba érkezik délelőtt 8.50, 1003. sz. indul Fiuméből este 6.00, Budapest keleti p. u.-ra érkezik délelőtt 8.00.
9. **Budapest keleti p. u. — Fiume**
Ujdombovár—Zágrábon át: (vegyes)
1004. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról este 6.15, Fiuméba érkezik reggel 7.10. 1005. sz. indul Fiuméből este 7.56, Budapest keleti p. u.-ra érkezik délelőtt 9.35.
10. **Budapest keleti p. u. — Fiume**
Ujdombovár—Zágrábon át
1004. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról

este 6.15, Fiuméba érkezik reggel 7.10. 1003. sz. indul Fiuméből este 6.00, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 8.00.

11. Budapest keleti p. u. — Zágráb
Ujdombovár-án át: (saját)

1010. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról éjjel 10.25, Zágrábba érkezik délelőtt 8.30. 1007. sz. indul Zágrábból este 8.31, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 6.50.

12. Budapest keleti p. u. — Poprád-Felka
Kassán át: (vegyes)

1510. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról este 10.00, 4. sz. indul Kassáról reggel 3.45. Poprád-Felkára érkezik reggel 6.23. 3. sz. indul Poprád-Felkáról este 10.40, 1505. sz. indul Kassáról éjjel 1.15, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 7.00.

13. Budapest keleti p. u. — Tátra-Lomnicz
Kassán át: (vegyes)

1510. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról este 10.00, 4. sz. indul Kassáról éjjel 3.45, Tátralomniczra érkezik reggel 8.34. 813. sz. indul Tátralomniczról este 9.40, 1505. sz. indul Kassáról éjjel 1.15, Budapest keleti p. u.-ra érkezik reggel 7.00.

14. Budapest nyugoti p. u. — Berlin.

1406. sz. indul Budapest nyug. p. u.-ról este 6.50, Berlinbe érkezik délelőtt 10.18. 1401. sz. indul Berlinből délután 4.39, Budapest nyug. p. u.-ra érkezik délelőtt 9.40.

15. Konstantinápoly — Berlin

Budapest keleti p. u. Rutka—Oderbergen át:
903. sz. indul Konstantinápolyból este 8.22, Budapest keleti p. u. érkezik délután 1.00, 304. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról délután 3.00, Berlinbe érkezik délelőtt 7.45. 301. sz. indul Berlinből este 7.33, Budapest keleti p. u.-ra érkezik délután 12.50, 904. sz. indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 3.20, Konstantinápolyba érkezik reggel 7.47.

(Folytatjuk.)

Elsőrangú szabás- és munkai

Értesítés!

Van szerencsém a városi és vidéki urfi közönségnek felhívni, hogy külföldi utamról haza érkeztem, melyen bevásárlásaimat eszközöltem.
Elvállalok a legújabb divat szerint: legkényesebb igényeknek megfelelő felső kabátokat, szalonöltönyöket, angol, saccó és skót öltönyöket.
Angol öltönyöket ma 60 kor. felett is, kedvező fizetési feltételek mellett is.
Dus választék őszi és téli angol, francia és hazai szövetekben, melyekből állandó nagy raktárt tartok.
N. é. urfi közönség nagybecsű partfogását kérve
vagyok alázatos szolgálja
GERŐ L., urfi szabó.
221.8—
Nagyenyed, Főter.
Gyászruhákat 24 óra alatt készítek.

Keresek 3—4 szobás uri lakást

(lehetőleg különállót) megfelelő mellék-helyiségekkel okt. 1., esetleg nov. 1-re; **egy bútorozott száraz tiszta szobát** pedig okt. 1-jére.

Szíves ajánlatokat elfogad Szlavikné polg. iskolai igazgató.

265 2-3

Új szücs-üzlet!

Van szerencsém a t. cz. közönségnek tudomására hozni, hogy 10 évi távollét után szülővárosomba hazaérkeztem és **Szentkirály-utca 53. szám alatt**

SZÜCS-ÜZLETET

nyitottam.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkálatokat. Javításokat gyorsan és pontosan készítek. Női muffok és boak a legújabb divat szerint készülnek.

Tisztelettel!

263 1-2 **Tűzés Sándor,**
szücs-mester. Szentkirály-u. 53.

Megnyilt! — Megnyilt
a régen várt

Zálogkölcson-intézet

Főter 3. sz. alatt az udvarban, első ajtó balra mely mindenféle arany-, ezüstnemű és ékszerre, valamint ruhaneműekre kölcsönt nyújt.

Hivatalos órák: **Berkovits Béla**
d. e. 7—12-ig, d. u. 2—7-ig. zálogház tulajdonos
25 6—

Mosó-, vasaló és tisztító-intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosó-, vasaló és tisztító-intézetemet
Viz-utca 6. sz. alól.

Tövis-u. 16. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok mindennemű férfi- és női ruhák, továbbá női kelengyék és kézimunkák tisztítását jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség további szíves partfogását kéri tisztelettel

Izsó Istvánné.

Nagyenyed,

Tövis-u. 16. sz.

107—

Kirúró minőségű és legmagasabb szilárdságú **Portland-Cementet** ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható **Klemm Pál** cégnél **Szentkirály-utca 128.**

44 13—

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.